

Quiz: Wat weten we over de invloed van de omgeving?

BRON: Expertisecentrum Kinderopvang, 2025

Mogelijk gemaakt met een projectsubsidie van Ministerie Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Met de quiz maken professionals kennis met het onderwerp omgeving: ruimte, inrichting en materialen.

VOOR WIE

Pedagogisch coaches en pedagogisch professionals

DOEL

Pedagogisch professionals verbreden en verdiepen hun kennis op basis van wetenschappelijke inzichten

WAT

Deze quiz bestaat uit 28 multiplechoicevragen met een toelichting bij het juiste antwoord.

WERKWIJZE

Je kunt de tool inzetten tijdens een teamoverleg. Na elke vraag sta je stil bij het juiste antwoord: kunnen de pedagogisch professionals beargumenteren waarom dit antwoord juist is of is hier nog extra uitleg bij nodig? Je kunt ervoor kiezen om de vragen in een applicatie te zetten zoals Kahoot of Mentimeter.

Je kunt de medewerkers de quiz individueel laten spelen, maar ook in teamverband waardoor het meer een spelelement krijgt. Als je de quiz in teamverband laat spelen kun je de teams een teamnaam laten bedenken. Het team wat als eerste de teamnaam noemt mag het antwoord geven. Om de motivatie van de pedagogisch professionals te verhogen kan je de medewerker of het team dat wint een kleine prijs geven.

GOED OM TE WETEN

De quizvragen zijn gebaseerd op het theoretisch kader **Omgeving: ruimte, inrichting en materialen**
<https://expertisecentrumkinderopvang.nl/onderwerpen/omgeving-ruimte-inrichting-en-materialen>

Introductie van de werkvorm

- Leg uit dat deze bijeenkomst bedoeld is om kennis te maken met het onderwerp omgeving: ruimte, inrichting en activiteiten:
- Het is belangrijk om goed na te denken over het indelen en inrichten van de ruimte: de ruimte kan kinderen stimuleren, maar kan ook spannend zijn omdat de ruimtelijke omgeving van de kinderopvang anders is dan die van thuis. Maar hoe doe je dat, en waar houd je dan rekening mee?
- Geef aan of de pedagogisch professionals de quiz individueel of in teamverband spelen en laat – indien je hiervoor hebt gekozen – de teams een teamnaam bedenken.
- Geef – indien nodig – uitleg over de applicatie bv Kahoot die je gebruikt.

→ Quizvragen

1. Wat valt onder een ruimtelijke omgeving?

- a. De binnenspeelruimte(n) bestemd voor kinderen
- b. De inrichting van de binnenspeelruimten bestemd voor kinderen
- c. De spelmaterialen in de binnenspeelruimten bestemd voor kinderen
- d. Alle drie de bovenstaande antwoorden zijn juist

Antwoord d: met een ruimtelijke omgeving bedoelen we de binnenspeelruimte(n) bestemd voor kinderen, inrichting van deze ruimte(n) en de spelmaterialen.

2. Als je ruimten uitnodigend en uitdagend inricht, dan doe je dat vanuit:

- a. Het perspectief van het kind
- b. Het perspectief van de ouders
- c. Het perspectief van de pedagogisch medewerkers
- d. Het perspectief van de beleidsmakers

Antwoord a: Omdat kinderen verschillen in leeftijd, ontwikkelingsfase, belangstelling en achtergrond moeten ruimte(n), inrichting en materialen passen bij de verschillende behoeften van kinderen.

3. Wat wordt er bedoeld met het flexibel inrichten van een groep?

- a. Dat je de ruimte(n) elke maand verandert
- b. Dat je de ruimte(n) aanpast aan het thema wat op de groep behandeld wordt
- c. Dat de ruimte veranderbaar is, wanneer daar vanuit het kind gezien behoefte aan is
- d. Dat de meubels verplaatst kunnen worden voor een activiteit

Antwoord c: Dat de ruimte veranderbaar is, wanneer daar vanuit het kind gezien behoefte aan is, dus om in te kunnen spelen op de veranderingen binnen een groep omdat de kinderen verschillende ontwikkelingsfasen doorlopen.

4. Een goed ingerichte ruimte:

- a. Biedt kinderen een diversiteit aan mogelijkheden om nieuwe ervaringen en vaardigheden op te doen, alleen en samen met andere kinderen
- b. Nodigt het kind uit om op een andere manier te leren dan thuis
- c. Begeleidt de kinderen om te leren delen
- d. Alle antwoorden zijn goed

Antwoord d: alles is goed

5. Hoe wordt de ruimte vaak beschouwd?

- a. Als eerste pedagoog
- b. Als tweede pedagoog
- c. Als derde pedagoog
- d. Geen van bovenstaande antwoorden is juist

Antwoord c: De ruimte wordt vaak beschouwd als de 'derde pedagoog', die de eerste pedagoog, de kinderen, en de tweede pedagoog, de pedagogisch medewerkers, kan ondersteunen.

6. Welke kleuren kunnen het beste worden gebruikt in ruimten voor jonge kinderen?

- a. Primaire kleuren
- b. Pastelkleuren
- c. Natuurlijke tinten
- d. Er zijn geen eenduidige resultaten over het onderzoek naar kleurgebruik, het kleurgebruik is vaak cultureel bepaald

Antwoord d: Resultaten van onderzoek naar kleurgebruik in ruimten voor jonge kinderen zijn niet eenduidig en vaak cultureel bepaald. Het lijkt daarom vanuit het oogpunt van herkenbaarheid goed om aan te sluiten bij wat in de eigen omgeving van kinderen gebruikelijk is.

VRAGEN OVER EMOTIONELE VEILIGHEID BIEDEN

7. Wat zijn de ruimtelijke aspecten die een rol spelen bij het bieden van emotionele veiligheid?

- a. Vernieuwing, zichtbaarheid en overzicht, uitdaging en rust en privacy
- b. Herkenbaarheid, voorspelbaarheid, zichtbaarheid en overzicht en rust en privacy
- c. Voorspelbaarheid, gebruik van natuurlijke materialen en indeling van activiteitenplekken
- d. Verzorging, plekken om samen terug te trekken, ruimte op de vrije vloer

Antwoord b: De ruimtelijke omgeving kan bijdragen aan het bieden van emotionele veiligheid (je veilig en vertrouwd voelen waardoor je makkelijker interacties met anderen aangaat en op onderzoek uitgaat). De volgende aspecten spelen hierbij een rol: herkenbaarheid, voorspelbaarheid, zichtbaarheid en overzicht en rust en privacy.

8. Wat is waar?

Stelling 1: Als een ruimte een duidelijke indeling heeft biedt dit emotionele veiligheid

Stelling 2: Een duidelijke indeling betekent dat een ruimte een heldere structuur heeft met steeds veranderende speelplekken

- a. Stelling 1 is juist
- b. Stelling 2 is juist
- c. Beide stellingen zijn juist
- d. Beide stellingen zijn onjuist

Antwoord a: Het biedt emotionele veiligheid als een ruimte een duidelijke indeling heeft. Dat betekent dat de ruimte een heldere structuur heeft (waar hoort wat?) met herkenbare speelplekken.

9. Wat is het nadeel van looproutes die door speelplekken heen gaan?

- a. Kinderen en pedagogisch medewerkers kunnen gemakkelijk over spelmaterialen struikelen
- b. Het is voor kinderen onduidelijk waar een spelplek begint en eindigt
- c. De kinderen worden vaak gestoord in hun spel
- d. a,b en c zijn juist.

Antwoord d: alle antwoorden zijn goed

10. Tot welke leeftijd spelen kinderen vaker op plekken verder weg van pedagogisch medewerkers als de ruimte is ingedeeld in speelzones met een lage afscheiding, waardoor kinderen de pedagogisch medewerkers kunnen blijven zien?

- a. Tot 7 jaar
- b. Tot 5 jaar
- c. Tot 3 jaar
- d. Tot 1 jaar

Antwoord c: Onderzoek laat zien dat jonge kinderen, tot een jaar of 3, vaker op plekken verder weg van de pedagogisch medewerker spelen als de ruimte is ingedeeld in speelzones met een lage afscheiding (kastje, wandje, vloerkleed), waardoor kinderen de pedagogisch medewerker kunnen blijven zien. In zo'n ruimte gaan kinderen eerder zelf op onderzoek uit en gebruiken ze de hele ruimte.

11. Waar gebeuren de meeste conflicten tussen kinderen?

- a. In de bouwhoek
- b. Op onzichtbare plekken
- c. Aan tafel
- d. In de open ruimte

Antwoord b: Als er hoge barrières zoals een hoge kast of wand zijn waardoor een kind de pedagogisch medewerker niet kan blijven zien, blijken op die 'onzichtbare' plekken ook vaker conflicten te ontstaan.

12. Welke kinderen hebben af en toe behoefte aan een plek om zich terug te trekken?

- a. 0-2
- b. 2-4
- c. 4-7
- d. Kinderen in alle leeftijdsfasen

Antwoord d: Onderzoek laat zien dat kinderen in alle leeftijdsfasen af en toe behoefte hebben aan een plek om zich terug te trekken. Bij de jongere kinderen gaat het dan vooral om de behoefte om even op zichzelf te zijn, om tot rust te komen en de prikkels van het verblijven in een groep te verwerken. Kinderen in de schoolleeftijd lijken minder behoefte te hebben aan een plek om zich alleen terug te trekken, maar willen wel plekken waar ze met een of meer andere kinderen apart kunnen zijn.

VRAGEN OVER PERSOONLIJKE COMPETENTIE BEVORDEREN

13. Aan welk pedagogisch basisdoel draagt de inrichting van de ruimte bij als kinderen uitgedaagd worden om materialen en objecten al spelend te onderzoeken en te combineren en daardoor steeds nieuwe vaardigheden op te doen?

- a. Emotionele veiligheid
- b. Persoonlijke competenties
- c. Sociale competenties
- d. Waarden en normen

Antwoord b: de inrichting van de ruimte kan bijdragen aan het bevorderen van de verschillende persoonlijke competenties (motorisch, zintuigelijk, cognitief, creatief) door een breed aanbod van materialen en objecten om zelf te onderzoeken en exploreren.

14. Wat is er nodig in de ruimte(n) om de motorische ontwikkeling, zintuiglijke ontwikkeling, creatieve ontwikkeling en cognitieve ontwikkeling van kinderen te ondersteunen en stimuleren?

- a. Voldoende en geschikte ruimte
- b. Voldoende spel materiaal dat de verschillende ontwikkelingsgebieden stimuleert
- c. Dat het materiaal zichtbaar en beschikbaar is
- d. Alle bovenstaande antwoorden zijn juist

Antwoord d: Er is voldoende en geschikte ruimte nodig om deze ontwikkelingsgebieden te ondersteunen en te stimuleren. Het is belangrijk dat er voldoende (spel)materiaal is dat de verschillende ontwikkelingsgebieden stimuleert, en dat het materiaal zichtbaar en beschikbaar is.

15. Het hebben van vrije vloerruimte stimuleert met name de:

- a. Motorische ontwikkeling
- b. Zintuiglijke ontwikkeling
- c. Creatieve ontwikkeling
- d. Cognitieve ontwikkeling

Antwoord a: Het hebben van een vrije vloerruimte (dat kan ook in een gang zijn) is belangrijk om kinderen vrij te laten bewegen (dansen, springen, rennen).

16. Kinderen en volwassenen ervaren meer stress in een ... omgeving

- a. Verlichte
- b. Donkere
- c. Lawaaiige
- d. Rommelige

Antwoord c: Het is belangrijk om geluidsoverlast te voorkomen, omdat onderzoek laat zien dat dit een negatieve invloed op zowel volwassenen als kinderen kan hebben.

17. Om hun verbeelding en creativiteit te kunnen gebruiken, is het nodig dat knutselmateriaal voor kinderen:

- a. Buiten de groepsruimte (zoals een atelier) gebruikt kunnen worden
- b. Door een pedagogisch medewerker worden aangeboden op het moment dat kinderen daarom vragen
- c. Direct en gebruiksklaar geplaatst worden bij de plek(ken) waar de activiteiten kunnen plaatsvinden
- d. Altijd zichtbaar en onder handbereik van de kinderen staan bij de plek(ken) waar de activiteiten kunnen plaatsvinden.

Antwoord c of d: Dit is afhankelijk van leeftijd en ontwikkelingsfase. Bij de jongere kinderen kan de pedagogisch medewerker deze activiteiten faciliteren en ondersteunen door de materialen die hiervoor nodig zijn direct en gebruiksklaar te plaatsen bij de plek(ken) waar de activiteiten plaats kunnen vinden (voorbereide speelplek). Bij kinderen in de schoolleeftijd is d het betere antwoord.

18. Wat is waar?

Stelling 1: Het hebben van verschillende duidelijk herkenbare activiteitenplekken vergroot de spelbetrokkenheid van kinderen

Stelling 2: Op duidelijk herkenbare activiteitenplekken spelen kinderen geconcentreerder

Welke stelling is waar?

- a. Stelling 1 is waar
- b. Stelling 2 is waar
- c. Stelling 1 en 2 zijn niet waar
- d. Stelling 1 en 2 zijn wel waar

Antwoord d: Onderzoek laat zien dat het aantal verschillende plekken ertoe doet: als er weinig herkenbare activiteitenplekken zijn, en kinderen dus niet veel keuzemogelijkheden hebben, wordt een lage spelbetrokkenheid gezien. Op duidelijk herkenbare plekken is het spel van kinderen geconcentreerder.

19. Een tafel en stoelen op kindhoogte vergroot:

- a. De mogelijkheid een eigen speelplekje te maken
- b. De autonomie
- c. De bewegingsvrijheid
- d. Alle bovenstaande antwoorden zijn juist

Antwoord d: Een tafel op kindhoogte versterkt de autonomie van het kind, het kind kan gemakkelijk zelf beslissen de tafel te gebruiken en van tafel te gaan. Aan een lage tafel kunnen kinderen bovendien kiezen om te zitten of te staan, wat hun bewegingsvrijheid vergroot. Aan een lage tafel kunnen kinderen makkelijk een eigen plekje maken om alleen of met een ander te spelen (puzzel, spelletje).

VRAGEN OVER DE SOCIALE COMPETENTIE BEVORDEREN

20. Welk spel wordt het meest gezien bij 0 tot 4 jarigen als ze tijdens vrij spel met spelmaterialen bezig zijn?

- a. Individueel spel en parallelspeel
- b. Parallelspeel en doen alsof spel
- c. Doen alsof spel en rollenspeel
- d. Rollenspeel en regelspeel

Antwoord a: Uit onderzoek blijkt dat kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar, als ze tijdens vrij spel met spelmaterialen bezig zijn, vaker alleen of vlak bij elkaar (parallel spel) bezig zijn dan in groepjes. Omdat het exploreren van spelmaterialen bijdraagt aan de motorische, zintuiglijke, creatieve en cognitieve ontwikkeling zijn er plekken nodig die dit individueel en parallelspeel mogelijk maken.

21. Bij het nadenken over plekken voor momenten met de hele groep is het van belang:

- a. Grote tafels aan te schaffen waar alle kinderen en pm-ers aan passen.
- b. Goed te kijken naar wat past bij de behoeften en de sociale ontwikkelingsfasen van de kinderen in de groep
- c. De kinderen vaste plekken te geven
- d. Goed te kijken naar wat voor de pedagogisch medewerkers de meest logische plek is om deel te nemen aan de momenten met de hele groep

Antwoord b: Bij het nadenken over plekken voor momenten met de hele groep (eten, drinken, zingen, verhalen vertellen) is het van belang goed te kijken naar wat past bij de behoeften en de sociale ontwikkelingsfasen van de groep kinderen. Zo kan het voor sommige kinderen fijner zijn om in een klein groepje aan tafel te eten in plaats van met de hele groep. Voorlezen aan een groepje van drie 2-jarigen levert veel meer actieve betrokkenheid op dan een groep van acht kinderen.

VRAGEN OVER NORMEN EN WAARDEN OVERBRENGEN

22. Wat wordt door kinderen, en ouders, als teken van zorg voor de kinderen ervaren?

- a. Als de ruimte er verzorgd en goed onderhouden uitziet
- b. Als de ruimte groot genoeg is
- c. Als de ruimte voldoende mogelijkheden heeft om op onderzoek uit te gaan
- d. Als de ruimte genoeg plekken heeft voor kinderen om zich terug te kunnen trekken

Antwoord a: Als de ruimte er verzorgd en goed onderhouden uitziet wordt dat door kinderen, en ouders, ervaren als een teken van zorg voor de kinderen.

23. Waar heeft een verzorgde, geordende en rustige ruimte (qua interieur en geluid) een positieve invloed op?

- a. Het aantal aanmeldingen
- b. Het gedrag van kinderen
- c. Het behoud van personeel
- d. De frequentie van schoonmaken door het personeel

Antwoord b: Het blijkt dat een verzorgde, geordende en rustige ruimte (qua interieur en geluid) een positieve invloed heeft op het gedrag van kinderen.

24. Door de ruimte steeds op te ruimen

- a. Zorg je voor rust en overzicht voor de kinderen
- b. Kunnen ouders snel met hun kinderen naar huis
- c. Kan je het spel van kinderen verstoren
- d. Krijgen de kinderen onvoldoende ontwikkelingsmogelijkheden

Antwoord c: Sporen van gebruik door kinderen gedurende de dag zijn normaal. De ruimte hoeft niet steeds opgeruimd te worden, omdat dat het spel van kinderen juist kan verstoren.

25. Hoe kan je kinderen leren om zorg te dragen voor hun omgeving?

- a. Door kinderen mee te laten denken over de inrichting van de ruimte
- b. Door rekening te houden met welke plekken belangrijk zijn voor de kinderen
- c. Door de ruimte voor te bereiden (materialen staan klaar bij begin van de dag)
- d. Alle bovenstaande antwoorden zijn juist

Antwoord d: Door kinderen te laten meedenken over de inrichting van de ruimte worden ze 'mede-eigenaar' en leren ze ook zorgdragen voor de ruimte om hen heen. Rekening houden met kinderen, en hun wensen en behoeften serieus nemen, kan ook door te achterhalen wat voor kinderen belangrijke plekken zijn. Op deze manier draagt kinderopvang ook bij aan het overbrengen van normen en waarden. En door zelf zorg te dragen voor een goede inrichting door de ruimte voor te bereiden.

AFRONDING

Vat samen wat de belangrijkste inzichten van de avond zijn geweest (je kunt hiervoor de samenvatting met aanbevelingen van het theoretisch kader gebruiken).

Sluit af met de vraag om na te denken over hoe dit theoretisch kader het werk in de ruimte(n) kan verbeteren.